

Notat

Saksbehandler

Line Maria Stefansen Hammerlund, tlf.

Dato
24.06.2025Referanse
25/18679-2Til
kommunikasjon og samfunnskontakt

Kopi til

Høring - Luftforsvaret - Søknad om opprettelse av permanent restriksjonsområde rundt UMOE verft Mandal

1. Om høringen

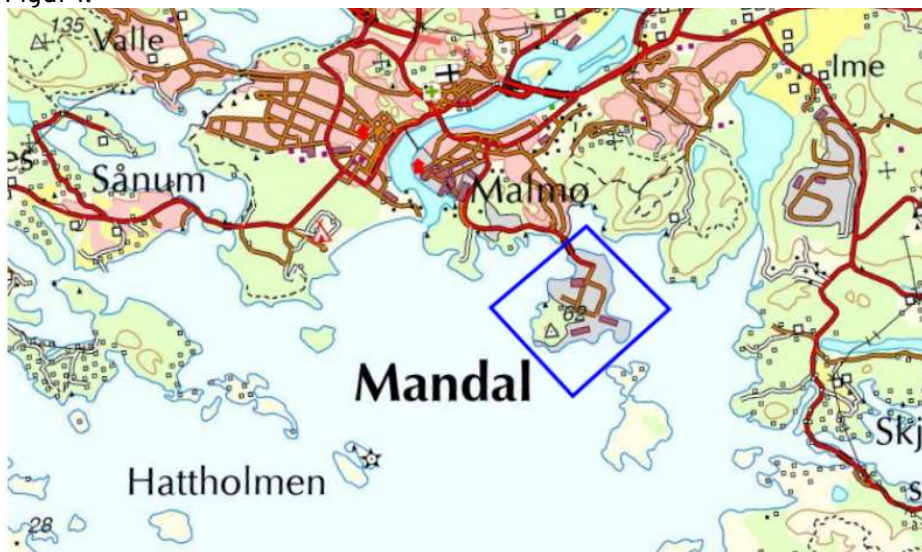
Luftfartstilsynet gjennomfører med dette offentlig høring av opprettelse av permanent restriksjonsområde rundt Umoe verft i Mandal i Lindesnes kommune. Området er merket med blått i oversiktskart i figur 1 og rødt i oversiktskart i figur 2.

Høringsinnspill sendes til Luftfartstilsynet innen **1. oktober 2025** på e-postadresse postmottak@caa.no, og merkes med saksnummer 25/18679.

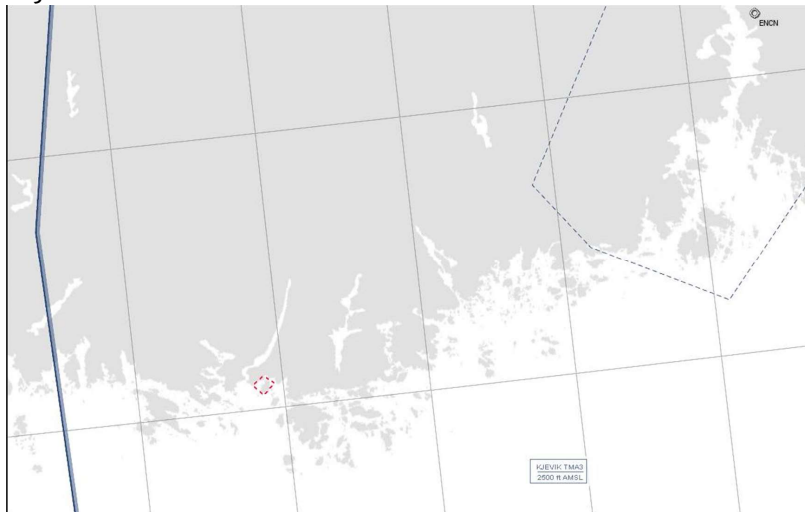
Høringen er åpen for alle. Vi ber om at høringsinstansene selv vurderer om høringen burde videreformidles til andre aktuelle interessenter, for eksempel om høringen burde legges ut for lokal kommunal høring før eventuell uttalelse gis.

Eventuelle spørsmål kan rettes til saksbehandler Line Maria Hammerlund, Ish@caa.no

Figur 1.

Figur 2:

2. Nærmere om søknaden og sakens begrunnelse

Forsvaret søkte i brev datert 07. april 2025 om etablering av et permanent restriksjonsområde over og rundt Umoe verft i Mandal.

UMOEO verft i Mandal har Marinens mineryddere og korvetter kontinuerlig inne til tungt vedlikehold gjennom året. Det har vært observert droneflyvning over områdene ved tidligere anledninger der forsvarets fartøy har vært inne til vedlikehold.

Et økt volum av droner sammen med annen luftfart, har gjort arbeidet med sikring av kritiske objekter vanskeligere. Ved å opprette et restriksjonsområde vil sikringsarbeid av anlegg og fartøyer forenkles da man har et definert område å forholde seg til.

Søknaden gjelder et område i Lindesnes kommune. Området ligger i sin helhet i ikke-kontrollert luftrom under Kjevik TMA, og anses på grunn av sitt begrenset omfang, å ikke ha stor negativ betydning for lufttrafikk i området. Nedre grense for Kjevik TMA i området er 2500 fot AMSL.

Områdets koordinater er angitt i utkast til forskrift.

Vertikalt strekker området seg fra bakken/vannet til 1500 fot over middel havnivå.

3. Utredning av tiltaket

Regjeringens utredningsinstruks setter rammene for kartlegging av nye tiltak av den typen som opprettelse av restriksjonsområder vil være. Et minimumskrav er å besvare følgende seks spørsmål:

- Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?
- Hvilke tiltak er relevante?
- Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltakene?
- Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?
- Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?

- Hva er forutsetningene for en vellykket gjennomføring?

Hva er problemet, og hva vil vi oppnå?

Forsvaret har behov for å sikre sine fartøyer fra trusler. Ved å opprette et restriksjonsområde vil sikringsarbeidet av anlegg og fartøyer forenkles, da verftets omfang vil bli mere synlig for alle luftromsbrukere og de vil ha et definert område å forholde seg til.

Hvilke tiltak er relevante?

Relevante tiltak for å beskytte Forsvarets fartøyer vil kunne være å oppfordre aktører i luftfarten om å holde seg unna området, eller å legge ned et forbud om det samme. Det første vil kunne ivaretas gjennom å opprette såkalte fareområder, mens et restriksjonsområde vil ivareta behovet for et forbud.

Et restriksjonsområde kan innebære forbud mot spesifikk aktivitet, enten for angitte tidsrom eller med særskilte unntak og tilpasninger. I foreliggende sak anser Luftfartstilsynet at opprettelse av et restriksjonsområde er det sikreste alternativet for å beskytte området. Luftfartstilsynet kan opprette restriksjonsområder med hjemmel i forskrift av 14. desember 2021 nr. 3530 om luftromsorganisering § 17 og 22, jf. luftfartsloven § 9-1 a. Restriksjonsområder opprettes i form av forskrift, jf. forskrift om luftromsorganisering § 4, første ledd.

Hvilke prinsipielle spørsmål reiser tiltaket?

Opprettelse av et permanent restriksjonsområde i det aktuelle luftrommet er først og fremst prinsipielt utfordrende ved at det innebærer at luftrommet, som i utgangspunktet er fritt til bruk for alle, ikke lenger vil være tilgjengelig for andre aktører. Med økende antall luftromsbrukere og stadig flere restriksjoner, ser vi at tilgangen til luftrom blir begrenset. I dette tilfellet mener vi likevel at forsvaret sitt behov for å sikre sine verdier mot spionasje eller angrep, veier tyngre enn tilgang til luftrom.

Hva er de positive og negative virkningene av tiltakene, hvor varige er de, og hvem blir berørt?

Det foreslåtte tiltaket er opprettelse av et permanent restriksjonsområde. Virkningene vil derfor være permanent.

De positive virkningene av tiltaket er først og fremst at restriksjonsområdet vil kunne sette Forsvaret i stand til å ha kontroll på luftrommet over Umoe verft og på den måten sikre sine fartøyer.

At det etableres et restriksjonsområde vil redusere risikoen for at uvedkommende uforvarende opererer luftfartøy i området, da utstrekning og høyde på området vil være publisert i AIP Norge. Luftfartstilsynet forventer at på lengre sikt vil informasjon om området også gjøres tilgjengelig i formater og på plattformer som er lettere tilgjengelig for luftromsaktører, da spesielt det ubemannede luftfartssegmentet.

Negative virkninger av tiltaket er at den frie ferdselen i luftrommet begrenses. Det kan også føre til at aktører som har særskilte planer eller behov som ikke er kjent for Luftfartstilsynet, får avskåret disse som følge av restriksjonene i luftrommet.

Hvilket tiltak anbefales, og hvorfor?

Forutsatt at det ikke avdekkes viktige motforestillinger mot opprettelsen av restriksjonsområdene, anbefaler Luftfartstilsynet samlet sett at området opprettes.

Luftfartstilsynet foreslår derfor at det fastsettes en forskrift om opprettelse av et permanent restriksjonsområde slik det er søkt om. Utkast til forskrift er vedlagt dette høringsbrevet.